

ČAS VRAŽD

VLADIMÍR MATĚJKA

ČAS VRAŽD

Vladimír Matějka

1. KAPITOLA

Rudý kotouč slunce se svým okrajem dotýkal špiček stromů na protějším kopci, když setnina nastoupila po celodenní dřině před vyprázdněným muničním skladem.

Zazněl povel, vojáci se narovnali, udělali vlevo v bok a dali se po cestě plné bláta a bezedných kaluží na pochod do ubikací.

Mezi tou živou řekou šel kdesi uprostřed i on, Norbert Končický. Ušpiněná velká uniforma na něm vlála, i když ji měl v pase tak pevně staženou, že nemohl ani dýchat. Uhrovitou úzkou tvář s dlouhým špičatým nosem sklonil k zemi a tupě zíral na svoje boty, které se mu obalovaly mazlavou hlínou. Občas si upravil čepici, která mu stále sklouzávala do vysokého čela a odkrývala vystříhaný zátylek.

Cítil se nesmírně unavený, celé tělo měl jako rozlámané. Už od časného rána, po celý den, nakládali ze skladiště bedny se střelivem a výbušninami. Jen přes poledne se na chvíli zastavila kola povozů, které jinak přijížděly a odjížděly v pravidelných intervalech.

Hluboce vzdychl a podíval se na záda před ním jdoucího kamaráda Meyra. Zmocňovala se ho lítost, toužil být svobodný, jít, kam se mu zachce, a ne poslouchat něčí rozkazy. Jak by bylo krásné seběhnout třeba dolů k potoku, co teče pod strání. Ty pokroucené vrby na jeho břehu mu připomněly kraj, kde vyrůstal, průzračné tůně, v nichž se koupal jako malý chlapec, hluboké lesy se sotva znatelnými pěšinami v napadaném jehličí a šumící koruny stromů nad hlavou. Sotva však

člověk opustil stinný háj, uviděl malá, kamenitá políčka. Nízká stavení s vysokými šindelovými střechami vystupovala ze svahů a jedním či dvěma malými okénky hleděla zadumaně do kraje. Možná že zvenku vypadala romanticky, ale žít v nich nebyl žádný ráj. Kamenné, vlhké stěny a jedna místnost s hliněnou podlahou, kde žila celá rodina. Takový byl i jeho rodný domek, ale teď, ve vzpomínkách, by ho nevyměnil ani za palác z mramoru a křišťálu.

Dobře si ještě pamatoval na polní práce. Okopával brambory, oháněl se kosou a cepem při žních nebo rozorával na jaře syrově vonící zem. Ať pršelo, či sluneční žár vysával z těla poslední kapku vody, nikdy se nezastavil. Stále bylo třeba něco dělat. Nejhůře však snášel sbírání kamení z brázd, byla to unavující, jednotvárná práce a po skončení se zdálo, že kamení na poli spíš přibylo, než ubylo. Shrben krok za krokem je vybírat do košíku a ten pak vysypat na mez. Za pár dní si zvykl pracovat automaticky, zatímco se mu před očima míhaly vzrušující a napínavé příběhy plné dobrodružství, slávy a poct, jež ho v budoucnosti čekají.

Dědeček za dlouhých zimních večerů u praskajícího ohně často vzpomínal na bitvy, jichž se účastnil. V jeho příbězích z napoleonských válek ožívaly kruté seče, lité boje, kdy se údolími valily potoky krve s rozervanými lidskými těly.

Nejraději ale vypravoval o dvoudenní bitvě u Aspernu v máji devátého roku. Napoleon měl tenkrát velké štěstí, že včas opustil předmostí a stáhl se na druhou stranu Dunaje, jinak by jeho slavnou armádu pobili a utopili.

Norbert lehával na příjemně vytopené peci, za okny padal sníh a on by snad poslouchal až do rána.

„Byl jsem tenkrát kaprálem u husarů a to něco znamenalo. Německy jsem znal dobře, mohl jsem to dotáhnout výš, nescházelo mnoho a navždy jsem se mohl dostat z téhle nuzoty a bídy.

Napoleon se po porážce přece jen vzpamatoval, dostal posily a šel znova do boje. Následovala nešťastná bitva u Wagramu. Tam byly zničeny nejen habsburské naděje, ale i moje. Při útoku jsem byl těžce raněn. Pro armádu jsem byl k nepotřebě. Vyhodili mě.

Šel jsem tenkrát domů o berlích, chudší než žebrák. Přesto však nelituji. Byla to slavná doba a alespoň jsem si užil života, něco jsem viděl a poznal. Dej si říci, to je to pravé zaměstnání pro tvrdého chlapíka, opravdového chlapa.“ A dodával potichu, aby ho snacha neslyšela: „Přece se nebudeš celý život jen hrbit nad pluhem, když si můžeš vesele žít na státní útraty. Pití, dobré jídlo, holky, všechno budeš mít.“

Na takové hovory se těšival a dychtivě snil o tom, že až bude velký, dokáže toho ještě víc než dědeček. Táta také vyprávěl. A to většinou jen jediný příběh. Zato však poměrně často. Jak ho, když byl v mládí na vandru po vyučení v Rakousích, zatkli četníci.

V tom kraji, kam přišel a kde předtím nikdy nebyl, řádil loupežník, který už několik let přepadával a okrádal lidi. Nejen v lesích a na cestách, ale v noci pronikal do stavení a tam bral vše, na co přišel, a kdo se mu postavil na odpor, se zlou se potázal. Měl na svědomí i pár životů.

Sotva se táta v jedné takto postižené vesnici objevil a požádal v jednom domě slušně o přístřeší, paní domu na něho vytřeštila oči a začala ječet: „To je on, ten loupežník!“

Táta na ni jen nevěřicně zíral, nevěděl, co se děje, ale to se ho už chopily silné paže hospodáře a jeho synů. Pevně ho svázali, a než si pro něho přišli četníci, dostal od nich a od vesničanů, co se přišli podívat na „loupežníka“, hezkých pár ran. A to byl jen začátek.

Svědků, co ho poznávali a byli ochotni přísahat na kříž, že je to on, co je oloupil, stále přibývalo. Četníci rozezlení jeho tvrdošíjným popíráním viny ho strčili do temné cely bez okna, dali mu okovy na ruce i nohy a řetězem ho přikovali ke stěně. Vyslychali ho každý den pomocí ran pěstí, kopanců a mlácením holí a bičem. Po třech dnech byl připraven přiznat se k čemukoliv.

Naštěstí pro něho v ten čas loupežník opět udeřil. Při přepadení došlo k boji, loupežník byl zraněn a utekl do lesa, ale tam ho pronásledovatelé pomocí psů našli a v následné přestřelce zabili.

To otci zachránilo život. Četníci ho propustili, ale žádné omluvy se od nich nedočkal. Na rozloučenou mu pohrozili, že jestli odsud co nejrychleji nezmizí, tak ho zatknou pro potulku a vězení se nevyhne.

Do města, aby se vyučil řemeslu, se Norbert nedostal. Byl nejstarší, a tak musel pomáhat otci v hospodářství. Pomáhání spočívalo v tom, že musel dělat skoro všechno, protože otec se lépe cítil v hospodě se svými kumpány než doma nebo na poli. V místním hostinci byl oblíbený, sršel tam energií i vtipem. Dobrá nálada mu však domů nikdy nevydržela, když si představil tu bídu kolem sebe, sotva otevře dveře. V jeho představách za to mohla manželka, která neumí

hospodařit s penězi, co jí dává, a děti, které hned všechno roztrhají a zničí, jsou líné a jen by jedly.

„To jsem si uvázal na krk pěknou smečku pijavic,“ brumlal si vztekle pro sebe, motaje se na nejistých nohách po světnici. Norbert se vždycky snažil zmizet z jeho dosahu, dobře věděl, jak tyto jeho citové výlevy končí, otec je zbije, někdy i ženu, a potom si půjde lehnout, lituje se, jak je nešťastný a nikdo ho nemá rád. Proto docela rád uvítal, když ho před několika měsíci odvedli na vojnu. Cestou se s ostatními rekruty opil. Strach a nejistota se snadno zaplašily sprostými a cynickými slovy.

Teď se mu zdálo, že od toho okamžiku, co si poprvé oblékl mundúr, uběhly celé roky.

Řvaní velitelů ho vrátilo do reality. Řady se vyrovnaly, blížili se k pevnosti. Minuli strážnici před hradbami, malý přízemní domek s loubím, ani ne po šedesáti krocích zaduněly jejich boty pod klenutým stropem pevnostní brány. Dál vedla cesta kolem čerstvých pařezů vykácené lipové aleje a po mostě se stavidly, s jejichž pomocí mohlo být široké okolí pevnosti zatopeno vodami Labe. Za řekou přešli kolem mlýna a za ním stojící budovy posádkové věznice. Čekal je další most, přes Metuji, jenž končil u druhé strážnice. Zde cesta zatáčela vlevo, zařezávala se do boku mohutného hradebního valu, po jeho zdolání se octli u Jaroměřské brány. Na hradbách kolem ní na ně mířila nová moderní děla nabíjená zezadu, přivezena sem hned potom, co bývalého velitele pevnosti, podmaršálka Kieslingera, vystřídal v březnu generálmajor Johann Gaiszler. Teď kolem nich

ještě vojáci stavěli velké proutěné koše naplněné hlínou. Celá setnina prošla branou jako jeden muž.

Octli se naráz v rušných, životem kypících ulicích Josefova. Mezi různými vojenskými uniformami se míhali civilisté, řemeslníci, obchodníci, služky i elegantní dámy. Výklady obchodů zvaly dovnitř, stačilo jen otevřít dveře a zacinkat penězi.

U vchodu do pevnosti, na prázdném pozemku mezi zbrojnicí a nemocnicí, byly v pyramidách narovnány pumy a dělostřelecké koule dle velikostí, pečlivě hlídané strážemi. Pochodovali dál kolem bloků jednopatrových domů. Rovné ulice protínaly pevnost příčně i podélně, takže bylo vidět od brány k bráně, od jednoho konce pevnosti k druhému.

Norbert pozoroval přes hlavy svých druhů lidské hemžení a vstřebával do sebe ten vzduch svobody dřív, než za ním zapadnou vrata kasáren. Naproti na chodníku stála krásná útlá dívka v bílých nadýchaných šatech. Až ho píchlo u srdce, tak mu připomněla jeho tajnou a nenaplněnou lásku Sandru. Dívku, kterou vídal jen z dálky, a každé toto náhodné setkání mu změnilo obyčejný den ve svátek, na který pak vzpomínal celé týdny. Ale jak by to mohla být ona? Vždyť ta je už přece několik měsíců mrtva. Zavražděna. Smutně svěsil hlavu.

Den neskončil přece jenom špatně. V kasárnách ho čekalo příjemné překvapení. Dostal vycházku, na kterou toužebně čekal několik týdnů. Dobrou náladu mu kazilo jen pomyšlení, že je na dlouhou dobu i poslední, jestli vypukne válka. Spolu s ním dostal volno i kamarád Meyr a další vojáci. Hned se radili, kam půjdou a v které hospodě čepují lepší pivo.

Norbert prohlásil, že přijde za nimi, chce si jen trochu prohlédnout město, nalokat se svobody.

„Co blbneš?“ pustil se do něho zavalitý, o hlavu menší Meyr. „Chceš snad na každém kroku salutovat těm naporáděným blbcům a nechat na sebe řvát? Pojd' raději s námi.“

„Tak dobře,“ souhlasil naoko Norbert, nechtěl se hádat, ale hospodské prostředí ho moc nelákalo.

Proklouzl branou dřív než ostatní, byl to pro něho úžasný pocit, toulat se sám, prodírat se mezi lidmi, nahlížet do výkladů. V kapse mu cinkalo několik desítek grejcarů ušetřených ze žoldu. Na levém rohu parčíku u hotelu Veselý stál hlouček lidí kolem vyhlášek. Norbert se u nich také zastavil. Visel tam jen starý rozkaz ze začátku května, aby se civilní obyvatelstvo zásobilo potravinami na dobu tří měsíců a zajistilo své domy proti případnému ohni. Kdo tak učinit nemohl nebo nechtěl, musí opustit pevnost v okamžiku vypuknutí války.

Nic nového, řekl si a šel dál k náměstí. Koupil si noviny a v chůzi letmo pročítal články.

Hned na první stránce hlásal velký titulek: „Válečný akt Pruska“. A dál se dozvídal: „Vojáci pruského místodržitele Šlesvicka, generála Manteuffelda, překročili hranice Holštýnska a obsadili na jeho území řadu měst. Velitel pruských vojsk prohlásil, že hlavní účel akce bylo rozehnat a znemožnit sněm holštýnských stavů, kteří se měli v Itzehoe radit o upravení poměrů v obou zálabských vévodstvích, tj. i ve Šlesvicku, čímž se chtěli vměšovat do vnitřních záležitostí Pruska. Dále řekl, že do těch míst, v kterých jsou rakouští vojáci, nevtrhne.“

Rakousko podalo důrazný protest proti agresí u Spolkového sněmu ve Frankfurtu se žádostí, aby se veškeré německé státy ozbrojily proti Prusku. Zasedání sněmu, kde se bude rozhodovat tato důležitá otázka, je určeno na 14. června.“

Ano, válka je na spadnutí, pomyslel si a projelo jím mražení, i když v novinách komentátoři uklidňují obyvatelstvo, že „z tohoto mraku, který se objevil nad tradičním přátelstvím Rakouska a Pruska, určitě přšet nebude“.

Sám mohl dobře tento mrak pozorovat, vždyť pruské hranice jsou nedaleko, ty modré hory na obzoru. Občas se odtamtud ozve střelba a noc co noc Prusové vystřelují rakety a osvětlují jimi hraniční pásma. Na silnici jsou čím dál tím víc vídány celé rodiny, které špatně snášejí toto „špásování“ předsunutých hlídek a s majetkem na povoze hledají spásu ve vnitrozemí.

Oči od zpráv odtrhl až na velkém náměstí, na jehož levé straně se vypínala mohutná empírová budova kostela s vysokou věží a se zlatým božím okem v trojúhelníkovém štítu nad mohutnými vchodovými dveřmi.

Za kašnou stojící uprostřed náměstí uviděl dav před hlavní strážnicí. Vzpomněl si na řeči, jež kolovaly v setnině, že vojín Fulkner byl posádkovým vojenským soudem odsouzen k trestu smrti zastřelením za loupežnou vraždu klenotníka a jeho dcery Sandry. Nic mu tedy nepomohlo tvrdošíjně zapírání, odvolání a ani žádost o milost u samého císaře.

Odsouzenec je dnes, den před popravou, vystaven všem pro výstrahu právě před touto strážnicí. I on zatoužil na vlastní oči spatřit

toho, jenž dokázal pro zlato a peníze brutálně podříznout něco tak nadpozemsky krásného a – jak byl přesvědčen – neskonale dobrého, jako byla Sandra.

Vmísil se do davu a zvolna se dral kupředu. Cítil na sobě tlak ostatních těl, občas jím smýkli, až se nakonec dostal k zábradlí z klád hlavní strážnice. Za ním stáli v řadě vojáci a v rukách měli pušky s bodáky připraveny k výstřelu.

Za jejich zády seděla na lavici zhroucená postava v bílém trestaneckém obleku, vedle které stál podsaditý vousatý profous. V ruce držel tenkou pružnou hůl, a kdykoliv si odsouzenec snažil zakrýt obličej spoutanýma rukama, švihnul mu po nich holí, až mu na kůži naskočil rudý pruh. Také kdykoliv měl dojem, že vězeň má moc skloněnou tu svoji dohola ostríhanou hlavu, holí mu ji za bradu nadzdvihl tak, aby diváci nebyli z jeho tváře, podobné voskové masce, o nic ošizeni. Ovzduší bylo nasyceno nenávistí, vzduchem létaly nejhorší nadávky a výkřiky plné vzteku. Norbert v sobě cítil vůči němu nenávist, kvůli Sandře, a i proto, co musel kvůli němu prožít. Nicméně teď se jeho zášť rozpouštěla jako vosk v žáru. Nemohl mu hrozit ani nadávat jako ostatní, jen na něho němě zíral a naráz se zastyděl za tu zvířeckou zlobu, co panovala kolem něho.

Co já tady dělám? pomyslel si. *Vždyt' já jsem stejný chudák jako on.*

Obrátil se a snažil se co nejrychleji opustit toto místo. Utržil přitom pár ran a kopanců, ty však nevnímal.

Obraz shrbené postavy vězně v něm vyvolal vzpomínky na ten hrozný čas zločinu. Nejen na obrovský šok, když se dozvěděl, že je mrtva, ale i na následné dny, kdy se rozeběhlo vyšetřování. Hned

následujícího dne získala policie svědectví důvěryhodného svědka, který spatřil osudné noci vycházet z klenotníkovy domu muže oblečeného do uniformy pěšáka. Do tváře mu neviděl ani ho nedokázal blíže identifikovat. Věděl jen to, že podle uniformy to byl pěšák, nikoliv dělostřelec ani nikdo z jezdeckva.

V kasárnách musel celý útvar nastoupit na nádvoří a začaly prohlídky všech věcí a prostor. Všech. Od komínů a vrcholků střech až po nejmenší kanalizační rouru hluboko v podzemí. Po několikahodinovém stání začala i osobní prohlídka, museli se svléci do naha a důstojníci chodili od jednoho k druhému a prohmatávali každou součást uniformy. Hledali šperky a ostatní cennosti, které se z domu a obchodu obětí ztratily.

Zpočátku si z toho nic nedělal, ale potom si vzpomněl na tátovo vyprávění a napadla ho hrůzná myšlenka, že by mu třeba vrah mohl nějakou věc z loupeže strčit do jeho věcí, co má uloženy v bedně pod postelí, nebo mu je strčit do polštáře nebo slamníku, aby od sebe odpoutal pozornost. Při té myšlence mu vyrazil na čele pot.

Potom si uvědomil, že mu to mohl dát i do kapsy nebo do nějaké součásti výstroje. Snažil se tedy nenápadně prohlédnout své věci, co měl před sebou, aby se ubezpečil, že to není pravda. A to neměl dělat. Podporučík Beran, který měl oči snad všude, ho hned nechal vystoupit z řady a prohlídku u něho provedl osobně. Pod jeho přísným pohledem a hlasem se roztrásl strachem. Už se viděl, jak ho táhnou do vězení, jak ho vyslychají, jak ho mlátí, a on v tu chvíli věděl, že přízná a podepíše vše, co budou chtít.

Samozřejmě že u něho nic nenašli. Nenalezli nic ani u někoho jiného a ani v budově kasáren. To až druhý den, v jiných kasárnách a u jiné jednotky. Nicméně vzpomínka na tu hrůzu mu zůstala a vracela se při každém připomenutí, a teď obzvláště.

Vzpamatoval se až na břehu řeky. Ležel v měkké trávě, nad ním se v mírném, teplém vánku kolébaly květy keře.

Naschvál si lehl zády k pevnosti, nechtěl ji vidět, nechtěl vidět zelené, příkré stráně vysokých valů, kryjící složitou soustavu příkopů a hradeb, které přes ně jen o něco málo přesahují svými předprsňemi, na nichž jsou umístěna děla ovládající široké předpolí. Za nimi pak svítí červené střechy domů a nad tím vším truní věž kostela viditelná už zdaleka.

Zůstal se svými chmurnými myšlenkami a ani si nevšiml, jak soumrak pomalu sedá na krajinu. Lesy v dáli zčernaly a téměř splývaly s přicházející tmou. K ní se přidružil i její věrný kamarád chlad.

Norbert se zvedl, měl chuť se rozptýlit, přijít na jiné myšlenky, ale kam má jít? Na ulici, v hospodě, všude narazíš na známé tváře z kasáren, které tě prohánějí a šikanují od prvního dne nástupu. Na vojně neexistuje soukromí, není místo, kde by sis mohl od všeho na chvíli odpočinout. Je jen samota, dlouhá tíživá samota, té si užiješ hodně a nemusí to být jen na stráži. Při vzpomínce na strážní službu se Norbertova smutná tvář ještě víc zachmuřila.

Nešlo zrovna o příjemnou záležitost. Nejenže hrozilo za jakýkoliv sebemenší prohřešek přísné potrestání, včetně výprasku holí před nastoupenou jednotkou, ale stát skoro bez hnutí dvě hodiny na rohu

zdi zbrojního skladu za každého počasí, chráněn jen symbolicky malou kamennou stříškou, už byl trest sám o sobě.

Norbert se obrátil vlevo. Za dlouhou plání blikala světla menší vesnice Jezbin. *Kluci z naší čtyř tam určitě sedí v místním hostinci. Mohl bych se tam podívat*, rozhodl se. Oprášil si uniformu, utáhl opasek a zamířil po pěšině k vesnickým domkům. Pomalu se vlekl, koukaje do země před sebou, aby nezakopl. V hlavě měl prázdno, mimo pár nepřilíš dobrých pocitů a stesku po domově. Neměl rád tento kraj. *Kdybych měl štěstí, uvažoval, dostal bych se, jako tolik chlapců od nás, do Itálie, kde jsou umístěny ostatní tři prapory jindřichohradeckého pěšího pluku*. Jak svůdně zněly jeho sluchu názvy míst, kde jsou posádkou: Verona, Vellagio, Villafranka. „Tam se v životě nepodívám,“ povzdechl si.

Tma houstla, už skoro neviděl. Přidal do kroku, ale trvalo to ještě dlouho, než míjel první chalupu se štěkajícím psem na druhé straně plotu.

Okna hospody vrhala na silnici dva velké světelné čtverce, rozléhal se odtamtud hluk, smích a cinkot sklenic. Norbert se zastavil a pozoroval osvětlené prostranství před sebou.

Ve dveřích se hádali dva muži balancující na nejistých nohou. Opírali se o zárubně a zlostně na sebe prskali. Když jim došla inspirace, hluboce si přihrýbali z pivních nádob a potom ve své činnosti pokračovali. Norbert stiskl prsty v pěst, odhodlán ji v případě nutnosti použít. Vešel do světla. Slušně je požádal, aby mu uvolnili cestu. Vůbec ho nevnímali. Opakoval to důrazněji, opět bez úspěchu, dál na sebe chrlili nadávky.

Přece zde nebudu stát celou noc, řekl si Norbert a ramenem si prorazil cestu. Opilce odhodil na zdi chodby, neohlížel se, šel rychle ke dveřím vedoucím do výčepu. Zaslechl za sebou: „Parchant, ani pozdravit neumí.“

Stisknutím kliky se octl v zakouřeném lokálu, který pro dým nebylo možno celý přehlédnout. Je však zahlédl okamžitě. Seděli namačkáni kolem stolu u okna. Otočily se po něm známé tváře: malý, tlustý Meyr, vedle něho zády ke dveřím seděl obr Hňulík a vysoký hubeňour Piskáček, známý to vtípálek. Naproti Meyrovi v čele stolu právě zdolával pivo Kopal, typ všedního krasavce. Po pravé straně měl za souseda vášnivého alkoholika, desátníka Jindřicha Pavla s masitým červeným obličejem, který doplňoval prořídly chrup a šedivějící vlasy, ač mu nebylo víc jak pětadvacet. V rohu uviděl ještě atletickou postavu s pravidelnou tváří, miláčka žen Vrbatu, který po celém Josefově proslul svými milostnými úspěchy hlavně u starších dam.

Vesele pozdravován druhy si Norbert odložil čepici s pláštěm na věšák, sehnal si židli a prodíral se k nim a i přes hluk, který vládl v místnosti, zaslechl poznámku, jež ho málem přinutila k odchodu.

„Co tady dělá ten kripl?“

Norbert se zastavil, židle s bouchnutím dopadla na zem a převrátila se. Nezmohl se však ani na důstojný odchod. Mechanicky se shýbl a uchopil opěradlo. *Ne, to by nebylo řešení,* ospravedlňoval své chování sám před sebou. *Vždyť s těmito lidmi se musím stýkat každý den, každou hodinu. Jestli si nechci připravit peklo, tak s nimi musím vycházet co nejlépe.*

Sednul si k Meyrovi, ze všech stran ho plácali po rameni a potřásali si s ním rukama. Norbert se ušklíbl, takové vřelé uvítání, člověk by se málem rozbřečel dojetím.

Hostinský, nesmírně tlustý mladík, hbitě proklouzl kolem stolů a zastavil se u nich. Položil na stůl podnos se skleničkami obsahujícími zlatavou tekutinu a přijal od Jindřicha Pavla měďáky, které si pečlivě přepočítal.

„Já už pít nebudu,“ ohrazoval se Vrbata.

„Nekecej, je to pořád lepší než chcípnout žízni,“ okřikl ho kaprál. Před Norbertem se objevila též jedna, dřív než stačil něco říci.

„Až do dna!“

Chlapi vstávali a přiřukávali si. Norbertovi u ucha zařval Hňulík: „Prosit, páni důstojníci!“

Položil si sklenku na dolní ret, zvrátil hlavu dozadu a obsah sklenky v něm okamžitě zmizel. Norbert se ho pokusil napodobit, cítil, jak mu cosi podobného roztavenému olovu stéká z hrdla jícnem do žaludku, a tam odtud se mu teplo rozlévá do celého těla. Otevřel dokořán pusou ve snaze si ji co nejvíce ochladit.

„To je elixír mládí, co?“ oslovil ho chraplavým hlasem Hňulík. Jeho tlapa mu dopadla na rameno. Mělo to být přátelské šouchnutí, ale Norbertovi se podlomila kolena. Klesl na židli a prohlásil: „Jenom škoda, že se po něm tak rychle stárne.“

Norbert za svůj výkon sklidil pochvalu.

„Jsi rozený pijan,“ křičel na něho kaprál Pavel.

„Co je ti, nějak jsi zblednul,“ staral se Meyr.

Odbyl ho mávnutím ruky. Zatím mu nic nebylo, cítil se výborně, jen čas a pohyby se zrychlily, nemohl je už tak dobře kontrolovat. Vstal, musel jít na záchod. Zakymácel se, a než našel stabilitu, ucítil na sobě ironické pohledy posměváčků, čekali, jestli se nezamotá, a běda, kdyby se netrefil do dveří. Napřímil se a snažil se jít rovně. Dařilo se mu to, jen nebyť zrakového vjemu, že se zem neustále proti němu zvedá.

Na záchodě bylo jen pár chlapů, v koutě kdosi zvracel a do výparů z kuchyně se mísil ostrý pach moči. Norbert zíral na počmáranou zeď a ulevoval si. *Strašně by mě zajímalo, ptal se sám sebe, kdo zde kreslí tak sprosté obrázky a nápisy?*

Na boční stěně, skoro až u stropu, bylo malé okénko zamřížované dvěma masivními tyčemi. Na ně se pověsil malý, útlý, značně opilý muž v odřené kožené bundě. Přitáhl se k mřížím a nohama se vzepřel o stěnu. Jeho kámoši na něho volali, ať toho nechá, že mu věří. Vyskakovali, snažili se ho chytnout a stáhnout dolů. Muž trhal rukama a vši silou chtěl vytrhnout mříž.

Norbert na podobné výstupy rozhodně nebyl zvědavý, chtěl odejít, ale neučinil ani krok a křik ho donutil, aby se otočil. Odvážlivec padal na zem. V jedné ruce svíral železnou tyč, za ním letěla omítka a cihly. Vzápětí zmizel za zády lidí.

„To bych nikdy nevěřil,“ zašeptal Norbert. Koukal nevěřičně na kus obnaženého klenebního pásu s chybějícími cihlami. Kolem něho proběhl jeden z čumilů se zakrvácenou hlavou.

Nebožák ležel na zádech bez hnutí, jen občas ztěžka vzdychl.

„Má asi přeraženou páteř,“ dohadovali se mezi sebou.

„Zavolejte doktora,“ radil kdosi.

„Nejbližší je až v Jaroměři, a než přijde, tak Karlík může být tuhý.“

„To je pravda, vysaďte dveře, položíme ho na ně a odneseme ho tam.“

Norbert opustil místnost, vracel se chodbou. Proti němu se řítil rozzlobený hostinský, div se nesrazili. Lomil rukama a naříkal, sotva doběhl na záchod: „Taková škoda, rozbili mi hospodu. Kdo mi to nahradí?“

„Neřvi, vždyť to vypadlo skoro samo. Neboj se, my ti to zítra přijdeme opravit. Trocha malty, dvě tři cihly,“ těšili ho Karlíkovi známí. Norbert zapadl do hospodského dýmu, byl rád, že je mezi svými. Zhluboka se napil piva ze sklenice před sebou, co mu objednali a zaplatili kamarádi, zatímco byl pryč.

„...umlátíme je čepicemi a mokřými hadry,“ křičel Kopal. „Na italskou armádu bude arcivévodovi Albrechtovi stačit jeden armádní sbor, a ne tři, co má k dispozici. Požene je před sebou jako stádo dobytka. Vždyť ti požírači cibule nejsou žádní vojáci, to jsou ubozí komedianti.“

„S Prusy to bude těžší. Mají lepší pušky, početní převahu,“ pochyboval kaprál Pavel.

„Kdyby nebylo našich pluků, tak by Dánové hnali Prusy ze Šlesvicka i Holštýnska svinským krokem jako v padesátém roce. Vzpomínám si, že i tenkrát se Prusové pokusili sjednotit Německo pod svým vedením, ale poté, co se k nám přidali Rusové, museli se pokorně vrátit i se svými spojenci do spolkového sněmu ve Frankfurtu a podepsat pro ně potupné olomoucké punktace.“

Jehlovka se sice rychle nabíjí, to ano, ale střelec z ní nemůže dobře mířit, protože část plynů vzniklých při výstřelu mu jde, díky nedokonalosti uzávěru, přímo do obličeje. Má taky menší dostřel i průraznost.“

„Na zabití to stačí,“ prohodil Vrbata.

„Zapomněl jsi také na jedno staré, ale stále pravdivé vojenské pravidlo,“ nedal se odradit Kopal, „že útočník by měl mít nejméně dvojnásobnou převahu. Jestli se k nám přidají i některé ostatní německé státy, my budeme mít převahu o statisíce mužů.“

„Nikdy bych nevěřil, že umíš do tolika počítat,“ zarazil jeho výmluvnost Piskáček.

„S vámi se nedá rozumně o ničem bavit,“ mávl uraženě rukou Kopal.

Norbert poslouchal rozhovor s otevřenou pusou, jako kdyby naslouchal debatě důstojníků z generálního štábu.

„Jistý muž,“ rozhovořil se Vrbata, „navrhl a v Bohemii mu otiskli uniformu nového vojenského sboru, který by měl tvořit údernou sílu rakouských vojsk. Nazývali by se ‚černí myslivci‘ podle své uniformy, celé černé, jen na čepici by měli velkou bílou lidskou lebku. Ti by měli vtrhnout do Pruska a zle tam řídit hlavně mezi civilním obyvatelstvem.“

„V novinách píší různé blbosti. Já tam četl o jistém Kadeřávkovi,“ přidal se do diskuze Kopal, „ten prý sestrojuje jakýsi létací stroj. Nazval ho ‚český samolet‘ a v novinách byl dokonce i jeho náskres.“

„To je tím,“ mínil kaprál, „že se lidé mají dobře, nudí se a vymýšlejí si různé nesmysly. Já si myslím, že i tahle válka, jestli nějaká ovšem

vypukne, bude následek toho, že lidé dneska roupami nevědí, co dělat!“

„Pruské noviny píšou,“ vykládal dál Vrbata, „že za zhoršení stavu mezi Pruskem a Rakouskem prý můžou Češi a Maďaři. Obzvláště Češi prý popichují Vídeň proti Prusům a nutí ji k válce. Důkazem k tomu má být nedávno uvedená opera Braniboři v Čechách, jež prý sklízí úspěch jen díky svojí zlobě a nenávisti proti Prusům.“

„Žádná válka nebude,“ zasáhl rozhodně do debaty Hňulík. „Každá válka stojí moc peněz, moře peněz, a zadlužené Prusko si ji prostě nemůže dovolit, jestliže nechce riskovat státní bankrot.“

„Pokud to ovšem ve finále nezaplatíme my!“ zasmál se Piskáček. „Tak mě napadá,“ pokračoval a jeho ukazovák zamířil na Norberta, „zítra to bude tvoje první poprava, co? Vydržíš? Už jsi někdy viděl mrtvolu? Já se ptám, abys nám tam náhodou neomdlel. Podporučík Beran by to pokládal za osobní urážku a asi by tě umlátil.“

„Jen se nebojte,“ nafoukl se Norbert. „S mrtvolami jsem sice nikdy nepřišel do styku, ale jako kluci jsme často v márnici po sobě házeli hnáty a lebkami.“

Z chodby sem dolehl hluk. Muži se hrnuli ke dveřím, zvědaví, co se děje. I vojáci vstali, šli se také podívat. Jen Norbert seděl lhostejně dál, věděl, o co jde. Za chvíli se přiřítili rozesmátí nazpátek.

„Ty jsi byl, Norberte, na záchodě? Co se tam stalo?“ zeptal se Meyr.

„Nic zvláštního, jeden místní ožrala se chytil za mříž a ta s ním spadla.“

„Teď ho nesli,“ vykládal Piskáček. „To byl pohled! Jeden se motal víc než druhý, mezi nimi, na dvířkách od chléva, ležel natažený mrtvý chlap.“

„Nepřijdou to sem vyšetřovat četníci?“ strachoval se Norbert.

„Sotva. Ti ho neodnesou dál než na konec návsi a tam jim spadne do nejbližší žumpy,“ odpověděl mu Piskáček a stůl se otřásl výbuchem smíchu.

Venku začalo pršet, první těžké kapky dopadly na sklo.

Norbert se nenakazil všeobecným veselím. Tvářil se smutně a rozhodně za to nemohl děš, ten měl vždycky rád. Hostinský chodil nazlobený, přesto se přísun piva nezmenšil. Dřív než stačil host dopít, dostal další. Norbert s hrůzou zjišťoval, jak mu mince mizí z kapsy. *Vždyť já do té války půjdu bez jediného grejcaru, pomyslel si hořce. A možná je to i tak lepší, alespoň o nic nepříjdu.*

V pootevřených dveřích se objevila hlava Karlíka.

„Nastal konec světa,“ prohlásil s úsměvem Norbert.

Všichni se na něho nechápavě otočili, očekávali nějaké bližší vysvětlení. Nikdo z nich si totiž Karlíkovy tváře se smáčenými vlasy, která se bystře rozhlížela kolem, nevšiml.

„Je na mol, za chvíli spadne pod stůl,“ zašeptal Hňulík sousedovi, myslé nepochybně Norberta. Ten to už nemohl vydržet, a dřív než vyprskl smíchem, ukázal ke vchodu: „Nebožtíci vstávají z hrobu.“

Překvapeně sledovali směr jeho ruky a uviděli „mrtvolu“ Karla, jak se mátožně opírá o výčepní pult, kam přešel od dveří. Hrabal se v kapse a pomalu počítal drobné. Do místnosti vtrhli jeho zachránci i s rozbitými dvířky.

„Co tě to napadlo, okamžitě si lehni, musíme tě odnést k doktorovi.“

„Dejte mi pokoj!“ odehnal je od sebe. „Vypadněte i s těmi prkny.“

Nahnul se nad pultem k hostinskému, který se tvářil netečně a nepřístupně jako hladká, žulová stěna.

„Heleď, nalij mi malý rum,“ začal ho přesvědčovat, v hrsti žmoulal pár krejcarů.

Za ním se rozčiloval vytáhlý nosič s orlím nosem: „Byli jsme za vesnicí, když nám utekl. Marně jsme ho naháněli přes pole a zahrady. On prostě nechápe, že potřebuje okamžitou lékařskou pomoc.“

Hostinský měl nyní těžké chvíle. Karlík, který svůj rum nedostal, mu z jedné poloprázdné sklenice chrstnul pivo přímo do obličeje. Hostinský si podobný přepych nedovolil a vylil na něho celý kýbl se splašky. V bitce malý muž nemohl pokračovat, neboť byl svými samaritány za halasného křiku odtažen ke stolu, kde mu domlouvali.

Hostinský také nemlčel a ve své samomluvě blíže neurčenému jedinci vyhrožoval hrozným výpraskem, po kterém bude následovat ne právě příjemné vyhoštění z tohoto podniku. K ničemu podobnému však nedošlo. Hostinský si byl dobře vědom toho, že by incident mohl přerůst v hromadnou rvačku. Rozhodně jim nechtěl dopřát to potěšení, aby se mohli vzájemně mrzačit jeho sklenicemi a židlemi.

Norbert a jeho druzi se touto událostí docela dobře bavili, a když se dosyta nasmáli, začali se pomalu zvedat, protože doba večerky se už blížila a do kasáren je čekala poměrně dlouhá cesta.

Norbert se ztěžka a pomalu postavil na nohy, a zatímco se ostatní bouřlivě loučili s místními, zamířil ke dveřím, nějak mu to ale nevyšlo a prudce narazil do dřevěné zárubně. I další cesta nebyla snadná, postupoval chodbou od stěny ke stěně k východu, kde na něho číhala temná noc s hustým deštěm a blesky křižujícími oblohu, osvětlujícími na pár sekund okolní krajinu. Zastavil se v průjezdu těsně před prvními kalužemi, vyhrnul si límec a čekal na ostatní.

„To bude cesta,“ povzdechl si Meyr za ním.

„Snad ti tenhle májový deštiček nenahání strach? Já ho miluji, čarokrásná podívaná,“ řekl Norbert a vykročil na rozmoklé zápraží. Chtělo se mu vykřiknout: „Jen houšť a větší kapky!“ Zem mu ale ujela pod nohama, stěna nad ním se naklonila a padala na něho, jako kdyby ho chtěla rozmáčknot. Pád do bahna mu málem vyrazil dech. Prsty zarýval do zeminy ve snaze se něčeho zachytit, protože zem se pod ním neustále houpala. *Co je to? Zemětřesení?* Chtěl křičet o pomoc, ale zahlédl, jak se na něho ve světle zarámovaných dveřích šklebí kamarádi, mající z něho zjevnou legraci. Převrátil se, po čtyřech se plazil od nich. Octl se u kamenné zdi, opřel se o ni a podařilo se mu vstát. Opatrně se sunul vpřed, chytaje se spár. Zeď náhle končila, zatápal v prázdném prostoru a zřítíl se s temným zaduněním na dřevěný trakař. Jedna noha se mu zaklínila mezi příčnými prkny tak nešťastně, že se nemohl ani pohnout, nechtěl-li se bolestí zbláznit, a z okapu mu na obličej dopadal proud vody. Topil se, cítil smrtelný děs. V posledním okamžiku před zadušením se mu podařilo párkrát nadechnout. Jeho situace byla zoufalá. Dlaněmi si sice kryl tvář, voda

se mu však dostávala pod ruce a vnikala do úst i do nosu. Zoufale se zmítal na tvrdých příčkách trakaře s hlavou mezi rukojeťmi.

„Po... pomoc!“ vyrážel ze sebe. Lidé k němu pospíchali, slyšel jejich kroky a hlasy.

Vedle něho se zasmál Piskáček. Stáli kolem něho všichni z party. Svíjeli se bláznivou radostí a ukazovali si na něho. Stále přicházeli další z hospody, nikdo si nechtěl nechat ujít tuto podívanou.

„Vytáhněte mě,“ prosil zoufale.

Ani se nehnuli, nechtěli přijít o zábavu.

Ve snaze vyprostit nohu s ní kroutil nedbaje bolesti, házel sebou ze strany na stranu, až se trakař převrátil. Naráz byl volný, skulil se z trakaře, pryč od vodopádu deštivé vody. Prorazil hlouček čumilů a v předklonu utíkal, zarazil se až o plot za silnicí.

„Počkej na nás,“ řvali vzadu vojáci, ale Norbert si jich nevšímal. Teprve tady, napůl zavěšený na dřevěných kůlech, si mohl odpočinout, oddychnout si. Z úst mu vytékaly sliny a v další okamžik začal zvracet. Zvracel dlouho s delšími přestávkami, až z něho nakonec šly už jen žaludeční šťávy. Ale ulevilo se mu. Mohl se klidně postavit, jen nohy se mu třáslý přestálým nebezpečím a zuby mu drkotaly zimou.

Došla ho skupina jeho spolubojovníků vracejících se do kasáren. Vzali ho mezi sebe jako by se nic nestalo.

Nazítří ráno byl před snídaní, z které nesnědl ani sousto, jak mu bylo ještě špatně, poctěn čestným titulem „opilec týdne“.

2. KAPITOLA

Velké ručičce na věžních hodinách zbývalo k dvanáctce už jen pár minut. Norbert stál v oddílu vojska nastoupeném za kostelem u vchodu do dělostřeleckých kasáren, zády k tisícímu se davu. Ochranný kordón, stojící v ulicích, kudy se měl průvod ubírat, sváděl s lidskou řekou, která vyplňovala chodníky, okna a střechy, boj o každou píď prostoru.

Konečně se dřevěná vrata kasáren otevřela a z nich vypochoďovaly přesně vyřízené řady vojáků. Jejich bodáky se zaleskly v paprscích rudého kotouče slunce stoupajícího vzhůru po obloze.

Rafičky hodin teď ukazovaly přesně sedm. Na vysoké kostelní věži se rozhoupal zvon. Ze stínu průjezdu se vynořil odsouzenec obklopený stráží, zastavil se oslněn světlem a rozhlížel se kolem. Prohlížel si snad ty nespočetné vzrušené, převážně ženské tváře, které se přišly podívat na jeho smrt?

Spoutané ruce, ve kterých držel několik květin, mu bezvládně klesly podél těla. Vojenský kněz, jenž ho doprovázel, do něho mírně strčil.

Po stranách šli vojáci s napřaženými puškami. Za ně a za odsouzence se zařadila četa, ve které šel i Norbert. Kráčel v první řadě na levé straně. Kdesi vpředu se ozval smuteční pochod na buben.

Norbertovi se zdála cesta k bráně nekonečná. Snažil se nedívat na tragickou postavu v bílém obleku. Obcházelo ho vedro i zimnice. Na

zádech mu vyrazil studený pot, dlaně zvlhly při představě, že by na jeho místě byl on.

Dav zvířecky řval, křičel nadávky, vzduch byl nabit nenávisí. Odsouzení podklesávaly nohy, zakopával, květiny mu spadly na zem. Kněz ho musel podepřít, stále mu cosi šeptal.

Tu se Norbertovi připlctl do cesty starší, slušně oblečený muž s pleší a velkým břichem. Prodral se mezerou v kordónu a s otevřenou pusou zíral na lidskou trosku v bílém. Norbertovi se zatmělo před očima vzteky. Prudce do něho vrazil vši silou a vahou svého těla. Muž odlétl a upadl na žulové kostky opodál. Koutkem oka ještě zahlédl, jak tlustá panička začala pištět a vrhla se ke svému muži, aby mu pomohla vstát.

Mrchožrouti! Supové! Norbertovi se chtělo to všem zakřičet do tváří. Místo toho se mu před očima dělaly červené kruhy a tlukot srdce cítil v každé žilce. Marně se snažil uklidnit sám sebe. Připomínalo mu to strašný sen.

Vojenský kněz Saicherten se hlasitě modlil, odříkával latinské věty zpěvavým hlasem. Odsouzenec sepal odevzdaně ruce na prsou. To se už před nimi tyčila královéhradecká brána, prošli pod její cihlovou klenbou. Za mostem zbývalo k popravčí četě jen pár kroků. Tam se také tísnilo nejvíc lidí, a jak bylo obvyklé při popravě muže, drtivou většinu tvořily ženy.

Ze všech tří stran se ozývalo pískání, výkřiky i hrubé vtipy. Jen v blízkosti zdi, za hlubokou jámou, z které se šířil pach syrové hlíny, byl volný prostor.

Profous dovedl delikventa ke kůlu zaraženému u kraje hrobu, přivázal ho k němu a zavázal mu oči. Na levou stranu hrudi mu připíchl tmavý čtverec z papíru. Saicharten mu nastavil kříž k poslednímu políbení a pak se s profousem rychle vzdálil.

V nastalém tichu se podivně rozléhaly povely hejtmana Grespeniho, velitele popravčí čty. Přesnými, nacvičenými pohyby zvedli vojáci pušky, přitiskli k líci pažbu a zacílili. Hejtman zvedl šavli nad hlavu.

Odsouzenec stál předkloněn, nohy zkroucené v jakési křeči. Pak se najednou napjal a spíš k nebi než k lidem zařval: „Jsem nevinný! Proklínám vás! Ať zhynete stejnou smrtí jako...“

Vzduchem se mihla čepel šavle a zároveň s povelom zazněla salva z pušek. To už měl Norbert pevně sevřená víčka. Otevřel je, až když bývalého vězně odvázali a položili do otevřené rakve a nad nehybným tělem se skláněl doktor. Bílá látka odsouzence na mnoha místech zrudla a z rozbité hlavy vytékala jakási tekutina s bělošedivými chuchvalci.

Strašný pohled. Vnitřnosti se vzbouřily a do hrdla mu vylétly žaludeční šťávy.

Už se neozýval křik. Náhle všem bylo nepříjemné hledět na mrtvolu, prostranství se rychle vyprazdňovalo. Snad v tom okamžiku umírání viděli to, co čeká i je a na co by tak rádi zapomněli.

„Měli bychom dneska vyfasovat dvojnásobnou dávku rumu,“ řekl Meyr stojící vedle Norberta.

„To sotva,“ odpověděl mu, „jediné, co nás čeká, je slavnostní mše, tam se také můžeš povznést, ne sice pod stůl, ale k nebesům.“

3. KAPITOLA

Po úmorném několikahodinovém taktickém výcviku pochodoval prapor zpět do pevnosti. Vraceli se k smrti unavení z mokřin, kam je při nácvičku bodákového útoku zahnali, byli poštipáni od komárů, umazání bahnem a ošlehaní kopřivami většími než člověk.

Norbertovi ještě znělo v uších vřestění trubek a řev důstojníků, kteří je objížděli na koních a honili je jako stádo dobytka.

Kolem postupujících setnin, za kterými se zvedal zvržený prach polní cesty, pobíhali bosí chlupci. Napodobovali slavnostní pochod, salutovali, zvedajíce zašpiněné ruce k dohola ostříhaným hlavičkám. Za pasy krátkých kalhot s kšandou měl každý zastrčen klacek, představující v jejich světě flintu či meč. Občas se dvě party srazily a nastal lýtý boj. Vzduchem svištěly kameny z praků a kluci do sebe řezali pruty, až létaly třísky.

Vojáci z toho měli legraci. Vzpomínali na svá dětská léta a mnohý si s Norbertem položil otázku: *Je možné, že jsem byl také takový?*

„Běžte si raději hrát s kamarádkami,“ radili jim.

Norbert se únavou sotva ploužil. Měl nesmírnou žízeň a ke všemu kdosi za ním začal falešně pískat. Z feldfľašky se nedala vytřepat už ani kapka. Jeho mysl, zmučenou tělesnými útrapami, doháněl téměř k zoufalství hlasitější hovor nebo dokonce smích.

„Jen počkejte, ona vás ta legrace přejde,“ hrozil jim. „Je téměř jisté, že vyhlášení války se může čekat každým dnem, každou hodinou. Třeba právě dnes.“

Opevněný zelený kopec s červenou čepicí střech, Josefov, se zvětšoval. Hrozivé jícny děl, umístěné ve střelnách, se daly spíš tušit než vidět. Norbert si také uvědomil, že tato část předpolí, která se nedá zatopit, je provrtána systémem chodeb, jež některé sloužily k naslouchání pohybů nepřítele, a druhé, naplněné sudy střelného prachu, k jeho zničení. Ač měl dar velké představivosti, těžko si dovedl představit průběh obléhání a dobytí této pevnosti, ač někteří „odborníci“ říkali, že by do čtyřiceti dní určitě padla.

Jak Norbert předpokládal, situace se stala jasnou po příchodu do pevnosti. Na každém nároží nad hlavami mačkajících se lidí svítily novosti plakáty s daleko viditelnými nadpisy: „Mým národům“.

Tak a je to tady! Vzrušení, nejistota a strach z budoucnosti. Velitelé se napřímili v sedlech svých koní, vědomi si své důležitosti pro záchranu celé rakouské říše. Nyní jsou páni, kterým se všechno ostatní musí podřídit. I ti prašiví civilisti k nim musí nyní vzhlížet s nábožnou úctou.

Vrátili se na šedivý kasárenský dvůr a po rozchodu se po četách rozběhli do ubikací.

Norbert se okamžitě vrhl na sud s vodou a hltavě pil, dokud ho ostatní neodstrčili. Měl promočený plášť, pocákané kalhoty, ale to mu nevadilo, hlavně že ho přestala trápit ta nesnesitelná žízeň.

Píšťalka desátníka toho dne je svolávala na výdej menáže, a on ještě musel odevzdat pušku, shodit ze sebe a uložit výstroj, vypucovat boty.

S nimi byla nejhorší práce. Musel vyběhnout na dvůr, očistit je od špíny a vyleštit je do vysokého lesku. To se týkalo i podrážek, běda, kdyby na nich některý poddůstojník našel sebemenší vzorek půdy z cvičiště.

Konečně stáli v řadě na fasování potravin před skladištěm. Chléb, hrách, něco málo soli, koření, tuku, cukru a nakonec každému z nich řezník ze zabitě a rozporcované krávy uřízl kus masa. S tímto pak pospíchali ke svým skupinkám shromážděným kolem kotlů, kde si z toho vařili jídlo.

Norbert měl v tomto případě štěstí. Osmi vojákům, ke kterým patřil, vařil voják přezdíváný Kopr. Byl malý, tlustý, špinavý, s jakousi kožní chorobou, která způsobovala, že z něho neustále padaly šupiny, ale vařit uměl. Dobře a rychle. Rychle také jedl, takže většinu z toho, co mu dali, stačil zkonzumovat sám během „ochutnávání“. Přesto by ho nevyměnili za nikoho jiného.

Po jídle jim ještě načepovali dva žejdlíky piva nebo vína, jak kdo chtěl, a také dostali dva loty tabáku, který většina šňupala, žvýkala a ostatní kouřili ve fajfkách, dýmkách nebo si z něj vyráběli jakési primitivní doutníky nebo podle nejnovější módy – cigára.

Norbert se ze začátku také pokoušel kouřit, ale jeho vnitřní orgány to odmítaly tak bouřlivě, že pokusů zanechal a tabák směňoval za jiné, potřebnější věci.

Po přestávce na jídlo byl vyhlášen slavnostní nástup celé jednotky.

Za necelou čtvrt hodinu stál celý prapor v přesně vyřízených řadách na dvoře kasáren. Předčítali jim armádní rozkaz vrchního

velitele Severní armády, polního zbrojmistra Ludwiga Augusta Benedeka.

Norbert stál ztracen kdesi uprostřed útvaru. Neviděl nic, jen slunce nad hlavou a bílé kabáty spolubojovníků. Zepředu se sem nesl vzduchem řízný hlas: „Vojínové! Jeho Veličenstvo císař zvěstuje manifestem dnes vydaným svým věrným národům, že všechny snahy o udržení míru byly marné...“

Norbert se zašklebil. *Ani se o to císař moc nesnažil. Spíš naopak, vyhnal konflikt na ostří nože, když ve Spolkovém sněmu žádal, aby se veškeré státy německé ozbrojily proti Prusku. Tento návrh byl sice většinou přijat, ale tím nic nezískal. Prusko okamžitě začalo obsazovat malé a slabé státy, které proti němu vystoupily. Včera bez boje padlo Sasko, jeho dvacetitřicet tisícová armáda se spasila útekem do Čech i s králem. Rakousko tomu jen nečinně přihlíželo.*

„...a že je nucen za čest, neodvislost a moc Rakouska i jeho šlechtitných spojenců chopiti se meče...“

Docela otevřeně přiznává, že zde nejde o nic jiného než o velmocenské cíle, pokračoval v samomluvě Norbert.

„...nejistota, jež nás tížila, je tudíž odstraněna, vojenská srdce naše mohou bít, ke zbraním volá nás nejvyšší velitel a s důvěrou v Boha kráčíme nyní ke spravedlivému a posvátnému boji...“ *Je jisto, že Bohem a spravedlivostí se ohání též pruský i italský král, kteří zase všechnu vinu ve svých manifestech svalují na Rakousko,* pomyslel si.

„...s radostnou oddaností jste se z dálky i blízka, Němci, Uhři, Slované i Vlachové, shromáždili pod prapory císařovými...“